

KRÍZOVÉ SITUÁCIE V PROSTREDÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

CRISIS SITUATIONS IN THE SLOVAK REPUBLIC

JOZEF KUBÁS

ABSTRACT: *Protection of life, health, property and environment of the inhabitants is a need of all countries in the world. In order for states to be able to manage difficult crisis phenomena, it is necessary to have support in the law. In Slovakia, there are several states of crisis that can be declared or terminated under certain circumstances. The article is focused on the analysis of individual laws that deal with the issue of crisis situations. The article also analyzes individual crisis situations that existed in Slovakia during a certain period. The issue of crisis situations is supplemented by comparative tables of extraordinary events and II. and III. degree of flood activity. These events often precede the declaration of a state of crisis. During II and III. degree of flood activity, rescue works are carried out to prevent the occurrence of floods. That is why the article is supplemented with an analysis of these case in the environment of the Slovak Republic.*

KEYWORDS: *Crisis situation, Crisis event. Civil protection, Security, Quality of life.*

ÚVOD

Zaistenie úrovne bezpečnosti pre obyvateľov je čoraz zložitejšie z dôvodu pribúdania negatívnych vplyvov pôsobiacich na ňu. V nadväznosti na negatívne javy je potrebné, aby sa systém prispôboval a vylepšoval. Dôležitým prvkom manažmentu verejnej správy je dosiahnutie stavu bezpečnosti na zabezpečenie ochrany obyvateľstva. Podľa Terminologického slovníka krízového riadenia sa bezpečnosť chápe ako „stav spoločenského, prírodného, technického, technologického systému alebo iného systému, ktorý v konkrétnych vnútorných a vonkajších podmienkach umožňuje plnenie stanovených funkcií a ich rozvoj v záujme človeka a spoločnosti“ (Šimák a kol. 2005). Bezpečnosť je definovaná aj v Ústavnom zákone č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu. Ten definuje bezpečnosť ako „stav, v ktorom je zachovávaný mier a bezpečnosť štátu, jeho demokratický poriadok a zvrchovanosť, územná celistvosť a nedotknuteľnosť hraníc štátu, základné práva a slobody a v ktorom sú chránené životy a zdravie osôb, majetok a životné prostredie“. Nevyhnutným predpokladom vytvárania bezpečného prostredia na danom území je predchádzanie krízovým javom a riešenie vzniku krízových situácií. Rovnako dôležité je odstraňovanie negatívnych dopadov na život, zdravie, majetok alebo životné prostredie obyvateľstva. Bezpečnosť každého štátu závisí od rôznych ukazovateľov a na zabezpečenie bezpečnosti štátu má veľký vplyv celkový rozmach krajiny. Všetky oblasti nášho života sú ovplyvňované rôznymi javmi, ktoré majú veľký dosah na nás, na prostredie, v ktorom žijeme a na celú spoločnosť a jej bezpečnosť. Na zvládanie krízového javu je potrebné prijať špecifické opatrenia, ktoré umožnia jeho lepšie zvládanie. Práve na lepšie zvládanie náročných krízových javov je v zákonoch ukotvený terminologický pojem krízová situácia.

1. TERMINOLOGICKÉ VYMEDZENIE KRÍZOVEJ SITUÁCIE

Krízová situácia a krízový stav sú termíny, s ktorými sme sa v poslednej dobe stretávali pomerne často. Krízový stav je „právny stav vyhlásený kompetentným orgánom verejnej správy na určitom území na riešenie krízovej situácie v priamej závislosti od jej charakteru a rozsahu. Je spojený so zlyhaním všeobecne platných postupov, nástrojov a mechanizmov riadenia a s potrebou aplikovania zásad krízového riadenia vrátane dočasného obmedzenia základných práv a slobôd (Šimák, 2016). Krízové situácie môžeme charakterizovať ako určitý priebeh javov a procesov, ktoré sú z hľadiska času a priestoru ohraničené a v dôsledku narušenia rovnovážneho stavu spoločenských, prírodných alebo technologických systémov môže dôjsť k ohrozeniu života, zdravia, majetku alebo životného prostredia (Filip a Šimák, 2006). Krízová situácia je teda: „časovo a priestorovo vymedzený alebo ohraničený priebeh javov a procesov po narušení rovnovážneho stavu spoločenských, prírodných a

technologických systémov a procesov, ktoré ohrozujú životy ľudí, životné prostredie, ekonomiku, duchovné a hmotné hodnoty štátu alebo regiónu a jeho obyvateľov a môže sa narušiť fungovanie inštitúcií verejnej moci“ (Šimák, 2016).

Krízová situácia je podľa Ústavného zákona č. 227/2002 Z.z. obdobie, počas ktorého je bezprostredne ohrozená alebo narušená bezpečnosť štátu a ústavné orgány môžu po splnení podmienok ustanovených v tomto zákone na jej riešenie vypovedať vojnu, vyhlásiť vojnový stav, výnimočný stav alebo núdzový stav. Ďalší zákon, ktorý definuje krízovú situáciu je zákon č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu. Tento zákon definuje krízovú situáciu mimo času vojny a vojnového stavu ako: „obdobie, počas ktorého je bezprostredne ohrozená alebo narušená bezpečnosť štátu a ústavné orgány môžu po splnení podmienok ustanovených v zákone alebo osobitnom zákone na jej riešenie vyhlásiť výnimočný stav, núdzový stav alebo mimoriadnu situáciu“. Práve tento zákon poukazuje na prepojenie krízových situácií s civilnou ochranou. Najdôležitejšou a základnou úlohou štátnej správy v čase mimoriadnej situácie, vojny, vojnového stavu, núdzového stavu a výnimočného stavu je vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na obranu štátu, zachovanie bezpečnosti, na ochranu života a zdravia všetkých osôb, na ochranu majetku, na zabezpečenie fungovania hospodárstva krajiny, najmä zásobovania, na dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd a taktiež na riadne fungovanie orgánov verejnej správy (Seidl a kol. 2014).

Za právny stav krízového charakteru môžeme považovať taký stav, keď musí kompetentný orgán verejnej moci na zvládanie krízovej situácie vypovedať vojnu alebo vyhlásiť vojnový stav, núdzový stav, výnimočný stav alebo mimoriadnu situáciu. Pokiaľ dôjde k vyhláseniu niektorého z právnych stavov, je prioritnou úlohou verejnej moci vykonávať potrebné opatrenia, ktoré sú určené na obranu štátu, zachovanie jeho bezpečnosti a s tým súvisiacou ochranou života a zdravia obyvateľov a dodržiavanie ich základných práv a slobôd. K ďalším neodlučiteľným opatreniam patrí ochrana majetku, obnova hospodárstva, správne fungovanie zásobovania, zabezpečenie dopravy a funkčnosti ústavných orgánov (Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z.).

Vojnu môže vypovedať prezident SR na základe rozhodnutia Národnej rady Slovenskej republiky, a to len za týchto podmienok (Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z.):

- SR je napadnutá cudzou mocou, ktorá jej vypovedala vojnu,
- cudzia moc bez vypovedania vojny narušila bezpečnosť SR,
- SR plní vypovedaním záväzky vyplývajúce z členstva v organizácii vzájomnej kolektívnej bezpečnosti alebo z medzinárodnej zmluvy o spoločnej obrane proti napadnutiu.

Pokiaľ dôjde k vypovedaniu vojny, tento právny stav sa vzťahuje na celé územie SR. Z časového hľadiska sa za začiatok vojny považuje deň jej vypovedania a koncom sa rozumie deň uzavretia mieru. Počas jej trvania je možné v nevyhnutnom rozsahu a na potrebný čas obmedziť základné ľudské práva a slobody v súvislosti s uložením povinností (Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z.).

Na návrh vlády SR a za podmienky, „že Slovenskej republike bezprostredne hrozí vypovedanie vojny alebo bezprostredne hrozí napadnutie cudzou mocou bez vypovedania vojny“, môže prezident SR vyhlásiť vojnový stav, ktorý sa vzťahuje rovnako ako vyhlásenie vojny na celé územie Slovenska. Vojnový stav je časovo ohraničený dňom jeho vyhlásenia a trvá až do jeho skončenia, do uplynutia doby, na ktorú bol pôvodne vyhlásený, prípadne do dňa vypovedania vojny (Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z.).

Vojnový stav predstavuje komplex opatrení štátu, ktoré sú určené na obmedzovanie a riadenie činností „štátnych a samosprávnych orgánov a inštitúcií, hospodárskych subjektov a spoločenských organizácií“, v náležitom rozsahu a čase, ku ktorým patrí aj obmedzovanie základných práv a slobôd obyvateľov a ukladanie povinností (Šimák, 2005; Ristvej a kol. 2015).

Výnimočný stav môže na návrh vlády vyhlásiť prezident. Vyhlásiť ho môže len za podmienky, že došlo alebo bezprostredne hrozí, že dôjde k teroristickému útoku, k rozsiahlym pouličným nepokojom spojeným s útokmi na orgány verejnej moci, drancovaním obchodov a skladov alebo s inými hromadnými útokmi na majetok. Tiež ak dôjde k inému hromadnému násilnému protiprávnemu konaniu, ktoré svojím rozsahom alebo následkami podstatne ohrozuje alebo narušuje verejný poriadok

a bezpečnosť štátu, ak ho nemožno odvrátiť činnosťou orgánov verejnej moci a ak je znemožnené účinné použitie zákonných prostriedkov. Výnimočný stav možno vyhlásiť len na postihnutom alebo na bezprostredne ohrozenom území, tým môže byť aj celé územie Slovenskej republiky na dobu najviac 60 dní. V prípade, že sa vyskytnú nové, ďalšie okolnosti, ktoré bránia návratu do pôvodného stavu, zákon umožňuje predĺžiť výnimočný stav najviac o 30 dní. Na obnovenie zákonného stavu možno použiť prostriedky, ktoré vzhľadom na okolnosti zodpovedajú rozsahu narušenia alebo ohrozenia, intenzite útokov a nepokojov a veľkosti postihnutého alebo bezprostredne ohrozeného územia, pričom ich použitie vedie k obnoveniu zákonného stavu (Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z.).

Núdzový stav môže vláda vyhlásiť len za podmienky, že došlo alebo bezprostredne hrozí, že dôjde k ohrozeniu života a zdravia osôb, a to aj v príčinnej súvislosti so vznikom pandémie, k ohrozeniu životného prostredia alebo k ohrozeniu značných majetkových hodnôt v dôsledku živelnej pohromy, katastrofy, priemyselnej, dopravnej alebo inej prevádzkovej havárie. Núdzový stav možno vyhlásiť len na postihnutom alebo na bezprostredne ohrozenom území, ktorým môže byť aj celé územie Slovenskej republiky. Núdzový stav môže trvať najviac 90 dní a vyhlásený môže byť len na postihnutom alebo ohrozenom území, čiže v určitej časti republiky alebo platí pre celú republiku. Ak bol núdzový stav vyhlásený z dôvodu pandémie a hrozí ohrozenie života a zdravia osôb, je možné ho predĺžiť najviac o 40 dní, a to aj opakovane. S týmto predĺžením musí súhlasiť národná rada (nadpolovičnou väčšinou). Svoj súhlas musí vysloviť do 20 dní od predĺženia núdzového stavu. V prípade, že národná rada vysloví nesúhlas, predĺžený núdzový stav skončí dňom vyslovenia nesúhlasu. V ostatných prípadoch skončí predĺžený núdzový stav uplynutím 20. dňa. Pokiaľ by došlo k opätovnému vyhláseniu núdzového stavu a od skončenia predošlého núdzového stavu, ktorý bol vyhlásený z rovnakých dôvodov, neprešlo 90 dní, je opäť potrebný súhlas národnej rady na jeho schválenie (Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z.).

Na zvládanie krízových situácií je možné vyhlásiť taktiež mimoriadnu situáciu. Ak bol vyhlásený núdzový stav alebo výnimočný stav, mimoriadna situácia sa z tých istých dôvodov a na tom istom území nevyhlasuje. Mimoriadnou situáciou je obdobie ohrozenia alebo obdobie pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti na život, zdravie alebo majetok. Mimoriadna situácia sa vyhlasuje a počas nej sa vykonávajú opatrenia na záchranu života, zdravia alebo majetku, na znižovanie rizík ohrozenia alebo činnosti nevyhnutné na zamedzenie šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti. Počas vyhlásenia mimoriadnej situácie sa vykonávajú najmä úlohy a opatrenia (Zákon č. 42/1994 Z. z.):

- záchranné práce silami a prostriedkami z celého územia, na ktorom bola vyhlásená mimoriadna situácia,
- evakuácia,
- núdzové zásobovanie a núdzové ubytovanie
- použitie základných zložiek integrovaného záchranného systému a ostatných zložiek integrovaného záchranného systému,
- nariadenie vykonávania niektorých opatrení hospodárskej mobilizácie v súlade s osobitným predpisom, ak je to vzhľadom na povahu mimoriadnej udalosti potrebné.

Príslušný orgán, ktorý vyhlásil mimoriadnu situáciu, je povinný ju bezodkladne odvolať po vykonaní úloh a opatrení, ktoré umožnia zvládať mimoriadnu udalosť.

2. VYHLÁSENÉ KRÍZOVÉ SITUÁCIE NA SLOVENSKU

V Slovenskej republike od jej vzniku v roku 1993 nebola vypovedaná vojna, vyhlásený vojnový stav a ani výnimočný stav. Núdzový stav bol vyhlásený viac krát. Prvý krát to bolo v roku 2011 a vyhlásenie núdzového stavu sa zameriavalo na uloženie pracovnej povinnosti na zabezpečenie výkonu zdravotnej starostlivosti a zakázanie uplatňovania práva na štrajk niektorým pracovníkom. Ostatné núdzové stavy boli vyhlásené z dôvodu ohrozenia verejného zdravia II. stupňa v dôsledku pandémie infekčného ochorenia COVID-19. V tabuľke 1 sú zobrazené všetky vyhlásené núdzové stavy, ich trvanie a dôvod vyhlásenia (MV SR, krízové stavy 2022).

Tabuľka 1 Núdzové stavy na Slovensku (MV SR, krízové stavy 2022).

Dátum vyhlásenia núdzového stavu	Dátum ukončenia núdzového stavu	Dôvod núdzového stavu
29.11.2011	8.12.2011	Na uloženie pracovnej povinnosti na zabezpečenie výkonu zdravotnej starostlivosti a zakázanie uplatňovania práva na štrajk niektorým pracovníkom
16.3.2020	13.6.2020	COVID-19
1.10.2020	14.5.2021	COVID-19
25.11.2021	22.2.2022	COVID-19

Mimoriadne udalosti (MU) vznikajú na rôznych miestach. Pri niektorých druhoch sa nedá, respektíve je možné len veľmi ťažko predpovedať ich vznik. Iné sa dajú predpokladať na základe určitých charakteristických javov, ktoré ich sprevádzajú. Štatistické vyhodnotenie mimoriadnych udalostí za určité obdobie nám do istej miery môže pomôcť poukázať na možný vznik udalostí v budúcnosti. Štatistické zhodnotenie v nasledujúcich tabuľkách je rozdelené podľa jednotlivých krajov na Slovensku. To umožní predpokladať, kde môžu byť častejšie potrebné sily a prostriedky na ich zvládanie. Údaje sú od roku 2013, nakoľko je to rok, od ktorého sa začali evidovať tieto štatistiky.

Tabuľka 2 Sumárny prehľad mimoriadnych udalostí za roky 2013-2021 (MV SR, MU a MS 2022)

	MU podľa krajov								Spolu
	Bratislavský	Banskobystrický	Košický	Nitriansky	Prešovský	Trenčiansky	Trnavský	Žilinský	
Počet MU	27	64	40	18	61	18	17	40	285
Nález neznámej látky	7	1	6	5	7	6	2	1	35
Poplašná správa	5	2	5	1	4	0	4	2	23
Povodne	1	49	21	6	32	3	4	16	132
Snehová kalamita	0	0	0	0	0	0	0	10	10
Únik nebezpečnej látky	4	3	3	3	1	4	1	0	19
Veterná smršť	0	1	0	0	2	1	0	2	6
Zosuv pôdy	1	0	0	0	2	0	0	6	9
Iné	1	3	4	1	4	3	2	2	20
Požiar	8	3	1	1	7	1	1	1	23
Dopravná nehoda	0	2	0	1	2	0	3	0	8

V tabuľke 2 sa nachádza vyhodnotenie počtu mimoriadnych udalostí v jednotlivých krajoch za obdobie rokov 2013-2021. Počet mimoriadnych udalostí je označený farebnou škálou kvôli prehľadnosti (začína zelenou od 0 a postupne sa mení do červena s narastajúcim počtom mimoriadnych udalostí). V tabuľke je zvýraznená červenou farbou aj najčastejšia mimoriadna udalosť, ktorou bola povodeň a Prešovský kraj, v ktorom bolo najviac mimoriadnych udalostí. MV SR vo výročných správach zaradilo medzi povodne aj III. stupeň povodňovej aktivity (III. SPA). Pod označením iné sa nachádza široká škála relatívne zriedkavo sa vyskytujúcich udalostí, ako napr. prerušenie dodávok pitnej vody, lesný požiar, technické havárie, pád budovy, havarijný stav mosta, nález munície z 2. svetovej vojny, úhyn rýb, ohrozenie verejného zdravia II. stupňa, nález nemocničného materiálu, dopravná nehoda alebo kritická dopravná situácia.

Na znižovanie rizík ohrozenia alebo činnosti nevyhnutné na zamedzenie šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti je možné vyhlásiť mimoriadnu situáciu. Rovnakým spôsobom, ako tomu bolo v prípade mimoriadnych udalostí, boli spracované aj vyhlásené mimoriadne situácie, ktoré sú zobrazené v tabuľke 3. Najviac vyhlásených mimoriadnych situácií bolo z dôvodu snehovej kalamity vyhlásených v Žilinskom kraji.

Tabuľka 3 Sumárny prehľad mimoriadnych situácií za roky 2013-2021 (MV SR, MU a MS 2022)

	MS podľa krajov								Spolu
	Bratislavský	Banskobystrický	Košický	Nitriansky	Prešovský	Trenčiansky	Trnavský	Žilinský	
Počet MS	2	6	3	2	11	2	1	21	48
Nález neznámej látky	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poplašná správa	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Povodne	1	2	0	2	1	0	1	1	8
Snehová kalamita	0	0	0	0	0	0	0	10	10
Únik nebezpečnej látky	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Veterná smršť	0	1	0	0	1	1	0	2	5
Zosuv pôdy	1	0	0	0	2	0	0	6	9
Iné	0	3	3	0	3	1	0	1	11
Požiar	0	0	0	0	4	0	0	1	5
Dopravná nehoda	0	0	0	0	0	0	0	0	0

MV SR zaradilo medzi mimoriadne udalosti aj III. SPA. Dôvodom je, že počas nej sa vykonávajú podobné činnosti ako na zvládanie niektorých mimoriadnych udalostí. Poznáme tri stupne povodňovej aktivity. Prvý, kedy hovoríme o stave bdlosti, tento stupeň nastáva pri dosiahnutí vodného stavu, ktorý mu je určený. To, že nastáva, znamená, že tento stupeň povodňovej aktivity sa nevyhlasuje. Druhý stupeň povodňovej aktivity, takzvaný stav pohotovosti a tretí stupeň, takzvaný stav ohrozenia, sa už vyhlasujú (Stupne povodňovej aktivity, 2022; Zákon č. 7/2010 Z. z.) . Práve opatrenia počas tohto právneho stavu majú za úlohu zvládnuť danú udalosť, aby neprepukla do krízového javu. V tabuľke 4 je zobrazený počet II. a III. SPA od roku 2015, nakoľko odvtedy sa na sekcii krízového riadenia MV SR takáto štatistika vedie.

Tabuľka 4 Sumárny prehľad II. SPA a III. SPA za roky 2015-2021 (MV SR, II. SPA a III. SPA 2022)

	Rok							Spolu
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
II. SPA	86	124	177	89	147	389	275	1 287
III. SPA	67	88	141	71	108	250	181	906

Mimoriadna situácia sa vyhlasuje počas III. stupňa povodňovej aktivity, ak hrozí bezprostredné ohrozenie životov, zdravia, majetku, kultúrneho dedičstva alebo životného prostredia povodňou. Na zvládanie III. SPA sa vykonávajú povodňové záchranné práce. Povodňové záchranné práce sa vykonávajú v čase nebezpečenstva povodne, počas povodne a aj po povodni na území ohrozenom a zaplavenom povodňou. Riadenie týchto prác zabezpečuje obec, okresný úrad alebo okresný úrad v sídle kraja. Samotné zásahy riadi okresné alebo krajské riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru. Medzi záchranné práce patrí záchrana života, zdravia a majetku, kultúrneho dedičstva a životného prostredia. Okrem týchto záchranných prác tu patrí aj dočasné sprístupnenie oblasti odrezanej povodňou, ochrana zdrojov vody, energie, plynu a telekomunikačných sietí, evakuácia, dezinfekcia studní a obytných priestorov, odstraňovanie naplavenín, zabezpečovanie poškodených stavieb proti zrúteniu a podobne. Povodňové záchranné práce trvajú od vyhlásenia III. stupňa povodňovej aktivity až po odvolanie II. stupňa povodňovej aktivity.

ZÁVER

Krízový manažment je interdisciplinárnym vedným odborom, ktorý sa zaoberá riadením ako cieľavedomou činnosťou ľudí a jeho poslaním je vytvoriť všeobecnú metodológiu riadenia krízových javov s dôrazom na dosiahnutie efektívnosti tejto činnosti vo vzťahu k vytýčenému cieľu, čiže ochrane spoločnosti a materiálnych hodnôt pred negatívnymi účinkami kríz a počas ich prekonávania. Zároveň sú to však aj inštitúcie a pracovníci, ktorí sa zaoberajú prevenciou vzniku a riešením krízových javov. Krízový manažment môžeme teda chápať ako súhrn činností, ktoré sú vecne príslušným inštitúciám určené na analýzu bezpečnostných rizík alebo aj na prevenciu vzniku krízových situácií. Medzi hlavné úlohy patrí pripravenosť na zásah na všetkých úrovniach (výkonné a riadiace zložky musia pohotovostne reagovať na zistené krízové javy), vykonávanie preventívnych opatrení, ale aj predchádzanie vzniku krízových javov. V neposlednom rade medzi jeho úlohy patrí vytvorenie predpokladov na riadenie krízových javov a adekvátne reagovať na vzniknutú krízu. V závere je ale potrebný návrat do predkrízového obdobia (Šimák, 2016).

Na to, aby jednotlivé orgány a krízoví manažéri dokázali zvládať krízové javy, je potrebná opora v právnych predpisoch. V zákonoch je definované, za akých okolností je možné na zvládanie krízového javu vyhlásiť, prípadne vypovedať daný krízový stav. V článku sa nachádza aj analýza a komparácia krízových stavov, ktoré boli na Slovensku za určité obdobie. Túto problematiku dopĺňajú mimoriadne udalosti spolu s II. SPA a III. SPA, nakoľko v prípade eskalácie týchto udalostí je potrebné aktivovať príslušný krízový stav. Keďže je ťažké predpokladať vznik krízových javov, je nutné, aby sa krízoví manažéri zaoberali ich výskytom v minulosti. To im umožní lepšie pochopiť dôležitosť zameriavať sa na krízové javy komplexne. Príprava na krízové javy vychádza z dokumentu analýza územia. Tento dokument je možné považovať za východiskový pri tvorbe plánu ochrany obyvateľstva. Samotná analýza obsahuje ohrozenia na danom území. Problém nastáva, že vzhľadom na rôzne zmeny v prostredí pribúdajú krízové javy, s ktorými sme sa bežne nestretli, prípadne sa zvyšuje ich negatívny

dopad na prostredie. Taktiež nie je možné predpovedať vývoj vzniku krízových javov na základe historických dát. Túto skutočnosť odzrkadľuje tabuľka 4. Aj napriek rôznym opatreniam a investovaniu do preventívnej činnosti počet stupňov povodňových aktivít nemá klesajúci charakter. Pri skúmaní mimoriadnych udalostí je dôležité zamerať sa na ich negatívny dopad na prostredie, nakoľko nie každá mimoriadna udalosť si vyžaduje vyhlásenie mimoriadnej situácie. Ak bola vyhlásená mimoriadna situácia, je vhodné skúmať, kým bola vyhlásená a všetky skutočnosti, ktoré boli počas nej vykonávané. Je nutné si uvedomiť, že niekedy jedna mimoriadna udalosť môže mať väčší negatívny dopad na prostredie, ako desiatky iných mimoriadnych udalostí rovnakého druhu (napr. povodeň). Takáto udalosť môže spôsobovať sekundárne krízové javy (zosuv pôdy, poškodenie dopravnej infraštruktúry, poškodenie energetickej infraštruktúry.....). Preto je vhodné, aby sa krízoví manažéri učili na konkrétnych udalostiach v podobe prípadových štúdií. Takéto skúmanie umožňuje lepšie vykonávať krízové plánovanie a následne lepšiu reakciu (Marková 2022).

POĎAKOVANIE

Článok bol spracovaný v rámci projektu VEGA 1/0628/22 Výskum bezpečnosti v obciach s ohľadom na kvalitu života obyvateľov a KEGA 042ŽU-4/2022 Virtuálna realita a jej využitie na zefektívnenie vzdelávania a prípravy obyvateľstva na krízové javy.

LITERATÚRA

- Filip, S. & L. Šimák (2006). Manažérstvo rizík a krízových situácií vo verejnej správe. Bratislava: Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy. ISBN 978-90- 89143-43-6
- Centrálne monitorovacie a riadiace stredisko, Odbor operačného riadenia, Sekcia krízového riadenia MV SR. Štatistický prehľad vyhlásených krízových stavov a ich trvanie podľa Ústavného zákona Slovenskej republiky č. 227/2002 Z. z., emailová komunikácia 20.07.2022.
- Centrálne monitorovacie a riadiace stredisko, Odbor operačného riadenia, Sekcia krízového riadenia MV SR. Štatistiky MU a MS v rokoch 2013 – 2021, emailová komunikácia 16.5.2022.
- Centrálne monitorovacie a riadiace stredisko, Odbor operačného riadenia, Sekcia krízového riadenia MV SR. Štatistický prehľad vyhlásených II. stupňov povodňovej aktivity a III. stupňov povodňovej aktivity za jednotlivé obdobia rokov, emailová komunikácia 08.09.2022.
- Marková, I., Kubás, J., Buganová, K., Ristvej, J. (2022). Usage of sorbents for diminishing the negative impact of substances leaking into the environment in car accidents. Usage of sorbents for diminishing the negative impact of substances leaking into the environment in car accidents. *Front. Public Health* 10:957090. doi: 10.3389/fpubh.2022.957090.
- Ristvej, J., Zagorecki, A. & Riska, T. (2015) . Krízový manažment II. – časť 2., Aplikačné softvéry v krízovom manažmente. Žilinská univerzita v Žiline/EDIS – vydavateľské centrum ŽU. ISBN 978-80-554-1073-9.
- Seidl, M., Tomek, M. & Vičar, D.(2014). Evakuácia osôb, zvierat a vecí. Prvé vydanie. Žilina: ŽU. ISBN 978-80-554-0939-9.
- Stupne povodňovej aktivity v skratke [online]. Slovenský vodohospodársky podnik [cit. 2022-07-25]. Dostupné na: <https://www.svp.sk/wpcontent/uploads/2016/12/Definovanie-pojmu-N-roc%CC%8Cne%CC%81hoprietoku.pdf>.
- Šimák, L., (2016). Krízový manažment vo verejnej správe. Druhé prepracované vydanie. Žilina: Žilinská univerzita v Žiline: EDIS. ISBN 978-80-554-1165-1.
- ŠIMÁK, L. a kol. (2005). Terminologický slovník krízového riadenia [online]. Žilina: Fakulta špeciálneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline, ISBN 80-88829-75-5. Dostupné online na: <https://aresom.files.wordpress.com/2019/01/terminologick%C3%9D-slovn%C3%8Dk-kr%C3%8Dzov%C3%89ho-riadeniar.pdf>.
- Ústavný zákon Slovenskej republiky č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu.
- Zákon č. 7/2010 Z. z. Národnej rady Slovenskej republiky o ochrane pred povodňami
- Zákon č. 42/1994 Z. z. Národnej rady Slovenskej republiky o civilnej ochrane obyvateľstva.
- Zákon č. 387/2002 Z. z. Národnej rady Slovenskej republiky o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu.

Jozef Kubás, Ing., PhD.

Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta bezpečnostného inžinierstva, Katedra krízového manažmentu, Univerzitná 8215/1, 010 26 Žilina, Slovenská republika

e-mail: jozef.kubas@uniza.sk
